

Motion till riksdagen

1989/90:A237

av Ulf Melin (m)

Förmedling av industriarbetare från Östeuropa

Sysselsättningsgraden i Sverige är mycket hög. Den ligger på 86 och 81 % för män resp. kvinnor i åldersgruppen 16–64 år. Det innebär att större delen av den tidigare arbetskraftsreserven nu är uttömd. Bristen på arbetskraft är en av de främsta orsakerna till kostnadsutvecklingen i Sverige. Under december 1989 var bara 1,5 % arbetslösa, vilket innebar att ca 58 000 personer saknade arbete.

Bristen på arbetskraft har medverkat till att löner och priser stiger mycket snabbare än i våra konkurrentländer. Vår BNP växer långsammare än i övriga ●ECD-länder.

Svensk industri går emellertid på högvarv och handelsbalansen visar stora överskott. Svenska exportföretag tappar trots detta marknadsandelar beroende på bristande produktionskapacitet. Andelsförlusterna beräknas också fortsätta till följd av kapacitetsbegränsningen. Ett viktigt hinder för fortsatt expansion i Sverige är just bristen på utbildad arbetskraft. Detta samtidigt som miljoner yrkesarbetare i Östeuropa kommer att friställas eller bli under-sysselsatta genom den process som där inleds för högre effektivitet i näringslivet. Det gäller länder som Polen, Tjeckoslovakien, Östtyskland och de baltiska staterna. Ett av problemen i processen från planekonomi till marknadsekonomi är att modernisera och effektivisera företagens produktion. Till detta behövs både arbetskraft med erfarenhet av ny teknik samt tillgång till entreprenörer som snabbt kan lösa de flaskhalsar som uppstår. Över huvud taget måste entreprenörsandan uppnå stimulans om omvandlingen från planekonomi till marknadsekonomi skall lyckas.

Sverige skulle aktivt kunna medverka i denna process genom att erbjuda arbetstagare från dessa länder att arbeta i företag i Sverige under några år. Gärna då i mindre och medelstora företag så att arbetstagarna från Östeuropa ges en inblick i hur ett svenskt industriföretag måste arbeta för att fungera i en marknadsekonomi. Parallellt med sitt arbete bör de läsa svenska. Efter några år kan de sedan återvända hem med förbättrade kunskaper om modern teknik vilket kommer väl till nytta i hemlandet. En del har också förhoppningsvis tagit intryck av småföretagskulturen och startar egna företag. Till detta skall läggas de kunskaper i svenska som kan underlätta fortsatt goda kontakter med det svenska företaget.

För de svenska företagen åter gäller att de får tillgång till erfaren arbetskraft samt kontakter i Östeuropa.

I regeringens budgetproposition föreslås ett bistånd till Östeuropa på en miljard kronor under tre år. Biståndet skall användas till miljö- och utbildningsinsatser samt att stödja processen mot ökad demokrati och marknadsorientering av ekonomin. Att låta östeuropeisk arbetskraft arbeta i den svenska industrin under några år skulle således väl komplettera det svenska ekonomiska biståndet. Detta samtidigt som svensk industri skulle kunna bygga ut sin produktionskapacitet i Sverige i ökad utsträckning då problemet med arbetskraftsbristen skulle minska. Försök med att låta arbetskraft från Östeuropa arbeta i den svenska industrin bör snarast komma igång. Förmedlingen av arbetskraft bör kunna gå genom AMS och erbjudas de industri-företag som under en tid sökt arbetskraft i Sverige men inte erhållit någon. Samma arbetsvillkor bör gälla för de utländska arbetstagarna som företaget tillämpar för övriga arbetstagare. Som försökslän bör Jönköpings län utses där ett stort utbud av mindre och medelstora industriföretag finns och där entreprenörsandan är ett begrepp. Faller försöken väl ut bör verksamheten utvidgas till att omfatta hela landet.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär förslag till försöksverksamhet med arbetsförmedling av industriarbetare från Östeuropa i enlighet med vad som i motionen anförts.

Stockholm den 23 januari 1990

Ulf Melin (m)

